

в усіх регіонах та кримськотатарськості у Криму. 2. Приведення структури виконавчої влади у відповідність до значущості певних напрямів реформування і суспільної модернізації, серед яких відтворення українства в національних масштабах та кримськотатарськості на рівні Кримського півострова посідають чільне місце. 3. Компетентним органам влади особливу увагу варто приділити тим територіям, на яких менше 80 % мешканців вільно володіють українською мовою і позитивні тенденції зміни цієї частки в часи незалежності невиразні (зокрема, Севастополь, АРК, Донецькій та Луганській областям). 4. Безкомпромисне очищення української історії від фальсифікацій та перекручень. 5. Припинити поширення чи зменшити вплив (шляхом активної критики) на суспільство сучасних наукоподібних, псевдонаукових праць про українців і українське минуле. 6. Зробити обов'язковим для вивчення українознавчий компонент в національній освіті, посилити й поліпшити його. 7. Стимулювати й заохочувати (морально і матеріально) всіх суб'єктів професійної культури до вироблення власного духовного продукту, що ґрунтується на українськості та кримськотатарськості. 8. Розробити та почати реалізовувати план конкретних організаційних заходів (які не потребують коштів) по впровадженню української мови в окремі сфери буття суспільства, зокрема в медицину, побутове обслуговування, торгівлю, транспорт тощо. 9. Запропонувати найвищим органам державної влади розглянути можливість обміну на добровільних засадах (з Російською Федерацією) бажаючих етнічних росіян та громадян іншої етнічної належності, що мешкають у Криму, на бажаючих етнічних українців і кримських татар, що мешкають в Росії (зокрема, в Сибіру та на Далекому Сході). 10. Активізувати найрізноманітніші зв'язки з неросійським світом (а це понад 97 % всіх земель за межами України).

В засобах масової інформації часто лунають твердження, які спотворюють реальний стан етнічної будови української нації («російськомовний Південний Схід», «проросійський Схід», «половина населення України говорить російською» тощо). Належної реакції на це не чути ні від присутніх у студіях, ні від компетентних посадовців.

Неприпустимими є заяви високопосадовців такого змісту: «В Україні мовної проблеми нема». Така «страусяча» політика має назавжди відійти в минуле. Поки велика кількість луганців, севастопольців, одеситів, харків'ян чи киян не спілкуються українською (через цілий комплекс певних причин) – доти залишатиметься нерозв'язаною мовна проблема в Україні (і світі), відповідно й проблема забезпечення природного розвитку на власній етнічній основі і надійного відтворення українства.

Прикро, що ні на початку 1990-х р., ні сьогодні розвиток етнічної будови української нації не став об'єктом усвідомленого впливу української влади. Коли ж забезпечення бажаного розвитку етнічної будови стане одним з національних пріоритетів, одним з першочергових завдань української влади? І чи стане?

1. Чирков О. Вивчення розвитку етнічної будови української нації – необхідна складова системи національного виховання й освіти // Українська освіта у світовому часпросторі: Матеріали Другого Міжнародного конгресу (м. Київ, 25–27 жовтня 2007 р.). – К.: «Рада», 2007. Кн. 1. – 592 с. 2. Чирков О. Вплив зовнішньої міграції V–XX ст. на сучасну етнічну мозаїчність людності України // Українознавство. – Число 1–2. – К., 2002. – С. 215–220. 3. Чирков О. А. Етнічна історія українців у навчальних програмах з українознавства // Українознавство – наука самопізнання українського народу; Матеріали X Щорічної Міжнародної наук.-практ. конф.: 18–20 жовтня 2001 р. – К.: НДІУ, 2001. – С. 92–93. 4. Чирков О. Зросійщення – найбільша загроза існуванню українського народу // Українці: світова нація перед викликами XXI століття. – К.: Смолоскип, 2006. – 406 с. 5. http://nbuv.gov.ua/law/03_nbu.html.

Тетяна Шевель

Політичні символи України

В статті розглянуто різні види політичних символів України, які репрезентують державу і народ на міжнародній арені. Висвітлюються функції політичної символіки.

In the article the different types of political symbols of Ukraine, which represent the state and nation in the international arena. Highlights the functions of political symbolism.

Неможливо уявити країну, яка б не була представлена на геополітичній арені своїми політичними символами. Окрім функцій ідентифікації і соціалізації політична символіка виконує функції комунікації і здійснює створення понятійних структур. Символи виконують об'єднуючу і мобілізуючу роль, за допомогою системи політичних символів відбувається формування, організація і регулювання політичного життя.

Варто відмітити, що вивчення політичної символіки відбувається на стику наук: політології, культурології, соціології, семіотики, психології, антропології, що дає підстави класифікувати символи на багатьох рівнях. Символи, що відносяться до сфери політики, різноманітні: стиль політичної мови, звороти виступів, політичні декларації, специфічні політичні національні свята, офіційні візити і, окрім цього, архітектура офіційних будівель і монументів.

Розгляд основних політичних символів України буде ґрунтуватися на класифікації політичних символів, розробленій відомим російським ученим Д. Мисюровим [1].

Згідно даної класифікації символи, що функціонують у сфері політики, можуть бути розділені на наступні групи:

Національно-державна політична символіка (герб, гімн, прапор).

Згідно ст. 20 Конституції України державними символами України є Державний прапор України, Державний герб України і Державний гімн України. Державний прапор України – полотнище з двох однакових за розміром горизонтальних смуг синього і жовтого кольорів, що символізують, відповідно, мирне небо над головою і поле, що колючиться. Гімн України – композиція «Ще не вмерла України», на слова Павла Чубинського (1862) і музику Михайла Вербицького. Державний герб України – зображення жовтого тризуба на блакитному фоні. Існує багато теорій походження і значення тризуба (сокіл, якір, символ триєдності світу). Тризуб символізував поділ Всесвіту на небесне, земне й потойбічне, поєднання Божественного, Батьківського й Материнського, трьох природних стихій – повітря, води і землі.

Архітектурні комплекси (будівлі, споруди – Верховна Рада України і Кабінет Міністрів України).

Скульптурні споруди (пам'ятники політичним діячам, меморіали, присвячені історичним подіям).

В Україні до таких споруд можна віднести пам'ятник засновникам Києва – Кию, Хориву, Щеку і сестрі Либіді; монумент-скульптуру «Батьківщина-мати», що була відкрита в 1981 році в день Перемоги.

Відзнаки (регалії вищих осіб держави, форма одягу, ордени, медалі, значки та ін.).

До цієї групи слід віднести символи президента України: Штандарт Президента України (синє квадратне полотнище із зображенням в центрі золотого Княжого Знаку Держави Володимира Великого); Знак Президента України має форму орденського ланцюга, який складається з медальйона-підвіски, 6 фініфтевих медальйонів і 12 декоративних ланок; Гербова печатка Президента України (має круглу форму, у центрі – зображення малого Державного Герба України, над яким по колу напис «Президент України», під зображенням герба – стилізоване зображення державної нагороди «Орден князя Ярослава Мудрого»; Булава Президента [3].

Грошові знаки (на них часто нанесені символи, що мають відношення до країни).

Офіційною грошовою одиницею України є гривня. На всіх грошових знаках України зображені суспільно-політичні діячі України: Володимир Великий, Ярослав Мудрий, Богдан Хмельницький, Тарас Шевченко, Леся Українка та інші [2].

Ритуально-процесуальна символіка (політичні заходи (ритуал), що передбачає дотримання певних процедур – інавгурація президента).

Інавгурація президента України відбувається таким чином: голова Конституційного Суду України повідомляє, що новообраний Президент України не має обставин, які робили б неможливим ухвалення ним присяги. На трибуну запрошується новообраний Президент, якому вручається текст присяги українському народу. Новообраний Президент України, поклавши руку на Конституцію України і на Пересопницьке Євангеліє, проголошує присягу українському народу і підписує текст присяги, який йому передає глава Конституційного Суду України. Голова Конституційного Суду України оголошує про те, що новообраний Президент України прийняв присягу відповідно до статті 104 Конституції України та вступив на пост Президента України і передає Голові Верховної Ради України текст присяги.

Голова ЦВК вручає голові держави посвідчення Президента України, а голова Конституційного Суду України – офіційні символи влади. Президент України з трибуни

Верховної Ради України проголошує звернення до українського народу.

Наочно-агітаційна символіка (наочна агітація, що відноситься до політичної реклами).

Так, Партія Регіонів (ПР) обрала своїм символом прапор – прямокутник блакитного кольору, що символізує розум, чесність і духовність. На фронтальному боці прапора ліворуч знаходиться напис українською «ПАРТІЯ РЕГІОНІВ» або «ПАРТИЯ РЕГИОНОВ». Розпізнавальний знак ПР виконано в жовтому та блакитному кольорах. Силует України символізує загальнонаціональний статус партії та її головну мету – розбудову єдиної та сильної держави. Ліворуч знизу знаходиться напис «Партія регіонів».

Політично-музична символіка (народні і революційні пісні, популярні мелодії).

До даної групи символів можна віднести пісню групи Ґринджоли «Разом нас багато», яка стала популярною за часів Помаранчевої революції.

Наочно-об'єктна політична символіка (предмети, об'єкти, що мають значення для нації, наприклад, Майдан став символом демократії в Україні).

Люди як політичні символи (політичні лідери: Віктор Ющенко – президент України, Юлія Тимошенко – прем'єр-міністр України, Віктор Янукович – політик).

Умовно-графічна символіка (геральдичні знаки, зірки, хрести, леви, грифони (наприклад, Герб Криму)).

Політична мова (спеціальна термінологія, мовні конструкції: «Нас багато, нас не подолати» – знакова фраза Помаранчевої революції, девіз ПР «Сильні регіони! Міцна держава! Заможні люди!»).

Політична мода і стиль (пристрасті прихильників партії, рухи, виражені в одязі й поведінці).

Під час президентських виборів 2004 р. в Україні стало модним носити помаранчеву (НУ) або блакитну (ПР) стрічки на знак підтримки одного з претендентів на пост голови держави. Пізніше фракція БЮТ прийшла на засідання Верховної Ради України в білих шарфах, що символізують колір партії.

Символи місця і часу (національні свята, чи події, які стали знаковими для нації; наприклад, «Помаранчева революція»).

Україна має свої символи – герб, прапор, гімн, що символізують її на міжнародній арені, а українська політика використовує весь арсенал політичної символіки.

1. Мисюров Д. Л. «Политическая реклама: между рекламой и идеологией» // <http://www.novopol.ru/article34.html>. 2. Сайт Національного банку України // http://www.bank.gov.ua/Bank_mn/Banknote/banknote.htm. 3. Сайт Президента України // http://www.president.gov.ua/content/national_symbols.html.